

מסמך רקע לדיון בנושא :

הבאת כלות מאוקראינה

גרסת אינטרנט

מוגש לוועדה לקידום מעמד
האישה

1. כללי

בעקבות הקרנת סרטה של נילי טל "כלות מאוקראינה" (להלן- "הסרט") בערוץ 2 מקיימת הוועדה לקידום מעמד האישה וועדת החקירה הפרלמנטרית לנושא סחר בנשים דיון משותף בנושא תופעת "הבאת כלות מאוקראינה" (להלן- "התופעה"). מסמך זה ידון בתופעה ובהיבטיה השונים.

2. מאפייני התופעה

תופעת "הבאת כלות מאוקראינה" היא תופעה בה גברים ישראלים בתווך של משרד שידוכין ישראלי, נוסעים לאוקראינה ונישאים שם לנשים אוקראיניות בנישואים אזרחיים. לאחר הנישואין חוזר הזוג חזרה לארץ ומקיים חיי נישואין.

בשיחה טלפונית עם מר יובל גבע מנהל משרד שידוכים בארץ, תואר התהליך כדלהלן: משרד השידוכין מפרסם מודעה בעיתון או לחילופין באינטרנט¹. לאחר שהמשרד מוודא כי הגבר הפונה הוא אכן רווק או גרוש, בעל עבודה ושכונותיו רציניות וכנות, מראים לו קטלוג של תמונות נשים או סרטי וידאו של נשים אוקראיניות המעוניינות להתחתן. משרד השידוכין מארגן טיסה וויזה לאוקראינה שם נפגש הלקוח עם מספר מועמדות אשר מצאו חן בעיניו. במידה והשידוך מקובל על שני הצדדים ויש החלטה להינשא, בני הזוג פונים לשגרירות ישראל באוקראינה ולמשרד הפנים בישראל לקבלת אשרת כניסה לישראל, נישאים בחתונה אזרחית וחוזרים לישראל². הסרט אפיין את הגברים הפונים למשרדי השידוכין הללו, כגברים בגילאי 40-60, ממעמד סוציו-אקונומי נמוך. הסיבה המרכזית לנסיעתם לשם חיפוש כלות בחו"ל היא הקושי למצוא נשים ישראליות למטרת נישואין. את רצונן של הנשים האוקראיניות להשתדך לגברים ישראלים ניתן להסביר על-ידי המצוקה הכלכלית הקשה השוררת כרגע באוקראינה ורצונן של הנשים לעזוב את המדינה לטובת מדינה מערבית יותר.

ככל הידוע קיימים כיום בארץ שלושה משרדי שידוכים אשר עוסקים בקישור בין גברים ישראלים לבין נשים מאוקראינה. משרדים אלו מציגים את עצמם כמשרדי שידוכים לכל דבר, ולשניים מתוכם יש אתרי אינטרנט.

במסגרת פעילות המשרדים הישראליים, נוסעים כ-20 גברים מדי חודש לאוקראינה למציאת כלה. הגברים משלמים סכום של כ- \$4500 הכולל תשלום עבור דמי רישום, כרטיס טיסה, השעות באוקראינה ועוד סכום מסוים עבור מתנות לכלה המיועדת. לא ברור האם הנשים האוקראיניות הנרשמות במשרד שידוכים באוקראינה משלמות אף הן סכום כסף עבור מציאת חתן.

במאית הסרט, גבי נילי טל, מעריכה את היקף התופעה בכ- 150-300 גברים ישראלים בשנה שטסים לאוקראינה לצורך מציאת בת זוג. לעומתה, יובל גבע, מנהל משרד שידוכין, מעריך את מספר הגברים הנוסעים בכ-150 גברים שנסעו ב 3-4 השנים האחרונות, שמתוכם נישאו כ- 120 זוגות. לדבריו, רק כ-10% מהזוגות הללו התגרשו³. לדבריה של בתיה כרמון, מנהלת מחלקת

¹ <http://www.beautifuladies.com> ו- <http://www.numa.co.il>

² יובל גבע. בשיחה טלפונית מתאריך 23.01.02

³ שם.

האשרות במשרד הפנים, ישנן כ-30 פניות בחודש לקבלת אשרות כניסה עבור בנות זוג מאוקראינה⁴.

3. התופעה בעולם

תופעת הבאת כלות מהווה חלק מתופעה המוכרת בעולם תחת הכינוי Mail Order Brides- הזמנת כלות בדואר. מדובר, על-פי ההערכה, בתעשייה של מאות אלפי נשים המציעות עצמן לנישואים בעיקר ממזרח אירופה (רוסיה, אוקראינה), דרום אמריקה (קולומביה, פרו, בוליביה) והמזרח הרחוק (פיליפינים ותאילנד).

מאפייני התופעה מתחלקים לשניים: **א.** ארגון טיולים דרך משרד שידוכים לשם מציאת כלות בדומה לתופעה המתקיימת בארץ. **ב.** השגת כלות דרך אתרי האינטרנט, באמצעות בחירת הכלה שתמונתה מוצגת בקטלוג. ישנם אתרי-אינטרנט המציעים נסיעה לחו"ל לשם פגישה עם הכלה המיועדת ואתרים אחרים המציעים התכתבות תמורת תשלום לפני מפגש החתונה.

4. נקודות לבירור

על מנת לבחון את היבטיה המוסריים והמשפטיים של התופעה יש לעמוד על מספר נקודות, שהעיקריות שבהן הן:

1. שאלת חופש הבחירה של האישה והסכמתה לנישואים.

2. האם עובדת היותן של הנשים זרות בארץ (אינן דוברות את השפה, אינן מכירות את הרשויות) **מונעת או מצמצמת את יכולתן להיעזר ברשויות וגורמי סיוע למינהם כאשר הן חשופות להתעללות, ניצול וכו' מבני זוגן?**

ניתן להעלות על הדעת מצבים בהם האישה תהיה פגיעה ותלויה בבעלה ביתר שאת: שלב ההגעה לארץ: נדמה כי האישה האוקראינית המגיעה לארץ כאישה נשואה, אינה מיועדת כראוי לגבי זכויותיה ומעמדה. אומנם, לדבריו של יובל גבע, הנשים המשודכות מקבלות עוד באוקראינה דף מידע עליו מספרי טלפון של ארגוני נשים שונים⁵, אולם השאלה המתעוררת האם ביכולתו של דף כזה להוות מידע מספק לגבי זכויותיה ומעמדה של האישה בהגיעה לארץ. (ניתן לבחון דרכים להגברת מידת המודעות לאפשרויות הסיוע השונות שנשים אלו זכאיות להן).

עד לקבלת אזרחות: האישה מקבלת אשרת שהייה כתיירת לשלושה חודשים, לאחר מכן תקבל אשרה זמנית ורשיון עבודה, ורק לאחר ארבע שנים תקבל האישה אזרחות קבועה. בכל השלבים הללו האישה תלויה ברצון בן זוגה, ובשיתוף הפעולה מצידו.

⁴בתיאור כרמון, מנהלת מחלקת האשרות במשרד הפנים. בשיחה טלפונית מתאריך 24.01.02.
⁵שם.

3. **בהינתן כי הנישואים נכשלים, מהן זכויותיה של האישה ואפשרויותיה לחזור לארצה? עד עתה, לא נמצאו הוכחות ללקיחה פיזית של הדרכון של הכלה ה"מיובאת".**
4. **האם הבאת כלות משמש מסווה לסחר בנשים והבאת זונות לארץ?**
עמדתה של עו"ד אירית רוזנבלום, ארגון "משפחה חדשה" היא, כי "קניית כלות" מהווה פאן נוסף לסחר בנשים, אשר במסגרתו מציעות את עצמן בין 100-150 אלף נשים אוקראיניות לנישואים בעולם כולו באמצעות דואר ואינטרנט⁶.
5. **מהם ההיבטים המשפטיים של התופעה העלולים לנבוע מאפשרות של היפרדות בין בני הזוג והמשך שהייתה של האישה בארץ? במצב של היפרדות הזוג, אשרת השהייה של האישה לא מחודשת. כך, במידה והאישה נשארת בארץ, הסטטוס החוקי שלה הוא של שוהה בלתי חוקית. בשיחה טלפונית עם בתיה כרמון, מנהלת מחלקת אשרות ממשרד הפנים, עולה כי בתקופה האחרונה נעשה ניסיון חדש, בהתייעצות עם מחלקת הבג"צים, במשרד המשפטים, לבקש מהאישה/בני הזוג להפקיד ערבות כספית אשר תבטיח כי במידה ובני הזוג נפרדים, האישה תעזוב את הארץ. סכום הערבות הינו כ- 10,000 ₪.**

⁶ש.ם.

בבליוגרפיה

שיחות טלפון

יובל גבע. שיחה טלפונית מתאריך 23.01.02.

בתיה כרמון, מנהלת מחלקת אשרות, משרד הפנים. שיחה טלפונית מהתאריך 24.01.02

מסמכים

עסקי כלות, ארגון "משפחה חדשה". נייר עמדה מתאריך יוני 2000.

אתרי אינטרנט

<http://www.beautifuladies.com>

<http://www.numa.co.il>